

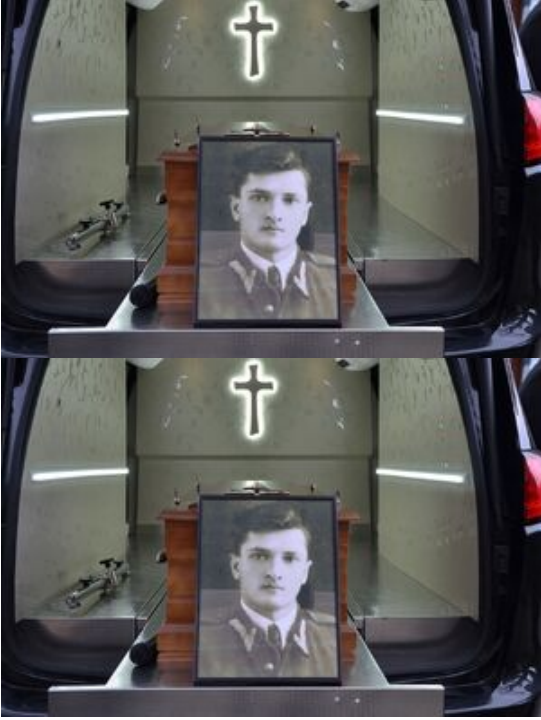
Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/198633,Kroscienko-Uroczystosci-pogrzebowe-Zolnierza-Wykletego-Jozefa-Orkisz-Lotnego.html>
29.04.2024, 10:24

Krościenko. Uroczystości pogrzebowe Żołnierza Wyklętego, Józefa Orkisz „Lotnego”

6 marca 2024 r. w Krościenku nad Dunajcem odbyły się uroczystości pogrzebowe Józefa Orkisz „Lotnego”, żołnierza powojennej konspiracji niepodległościowej, partyzanta Zgrupowania „Błyskawica” i oddziału „Wiarusy”, którego szczątki odnalazł i zidentyfikował krakowski oddział IPN.

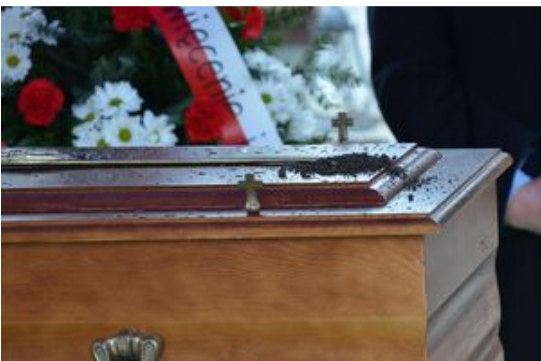

Po mszy świętej w kościele Wszystkich Świętych przy Rynku kondukt pogrzebowy przeszedł w asyście honorowej Wojska Polskiego na cmentarz komunalny. W swoim wystąpieniu dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr hab. Filip Musiał zwrócił uwagę na to, że Józef Orkisz „Lotny” jest przedstawicielem tysięcy młodych mężczyzn, którzy walczyli w antykomunistycznej partyzantce i nie wahali się oddać życie za niepodległą ojczyznę. Zdawali sobie bowiem sprawę, że wkraczająca do Polski Armia Czerwona, zamiast wyzwolenia spod okupacji niemieckiej, niosła Polakom nowe zniewolenie.

Do zebranych zwrócił się także m.in. wójt Krościenka nad Dunajcem Jan Dydą, współorganizator uroczystości. Podczas ceremonii obecna była liczna grupa pracowników krakowskiego IPN, m.in. naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa dr Maciej Korcuć, a także Zbigniew Kuraś, syn Józefa Kurasia „Ognia”, dowódcy Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” oraz przedstawiciele Wojska Polskiego i Straży Granicznej, młodzież szkolna i liczne poczty sztandarowe.

Józef Orkisz „Lotny”

Urodził się 7 marca 1923 r. w Krościenku. W latach 1946-1947 walczył w szeregach Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” Józefa Kurasia „Ognia”, w którym działał pod pseudonimem „Lotny”. Został przydzielony do 2. kompanii działającej w Tatrach, na Podhalu oraz na pograniczu polsko-słowackim.

Na początku 1947 r. ujawnił się w ramach tzw. amnestii. Latem 1947 r. z dwójką kolegów wstąpił do oddziału partyzanckiego „Wiarusy”. Formalnie został przyjęty do grupy 11 sierpnia 1947 r. Używał w dalszym ciągu pseudonimu „Lotny”. Uczestniczył w akcjach

zbrojnych, m.in. w walce z funkcjonariuszami komunistycznego aparatu represji w Szczawnicy (21 października 1947 r.) oraz w walce z obławą w górach nad Harklową (19 lutego 1948 r.).

30 maja 1948 r. podczas strzelaniny z funkcjonariuszami PUBP oraz Straży Więziennej w jednym z gospodarstw przysiółka Siodełko koło Tylmanowej Józef Orkisz został ranny, a wkrótce potem zmarł. Pochowano go na cmentarzu w Nowym Targu koło cmentarnego muru. Szczątki Józefa Orkisz odnaleziono podczas prac poszukiwawczych prowadzonych przez IPN w 2021 r.